

Posudek vedoucího práce

Františka VAŘEKOVÁ

Motivace vysokoškolských studentů k práci vedoucího na dětském táboře

Katedra učitelství, HTF UK

Práce Františky Vařekové se zabývá motivací vysokoškolských studentů k práci vedoucího na dětském táboře. Úvod (s. 1) popisuje téma, záměr a strukturu práce. Teoretická část se nejprve věnuje dětským táborech, jejich vymezení, historii, členění a roli vedoucích v jejich rámci (s. 8-16). Následně definuje motivaci, představuje vybrané psychologické teorie motivace a uvažuje o motivaci v kontextu dobrovolnictví, zaměstnání a samotné činnosti táborového vedoucího (s. 16-23). Praktická část se soustředí na analýzu klíčových motivačních faktorů vysokoškolských studentů, kteří působí jako vedoucí na dětských táborech. Autorka vychází z důkladně vedených a zaznamenaných polostrukturovaných hloubkových rozhovorů (většina z nich je v plném znění uvedena v přílohách, na s. 54-89). Popisuje nejprve své cíle a postup (s. 23-27) a následně představuje a příklady z rozhovorů dokumentuje klíčové motivační faktory: 1. vztahy ve skupině vedoucích (s. 27-30), 2. vztahy k dětskému kolektivu (s. 30-32), 3. navázání na dřívější účast na táborech v dětském věku (s. 32-35), 4. roli finanční odměny (s. 35-36), 5. získávání nových zkušeností (s. 36-40), 6. náplň a prostředí tábora (s. 40-43) a 7. altruismus, tj. touhu pomoci druhým (s. 43-44). V diskusi (s. 44-50) autorka nastiňuje různé možnosti kategorizace faktorů, srovnává výsledky svého výzkumu s teorií, pojednává o jeho omezeních a naznačuje možnosti jeho praktického využití. Vlastní text práce zakončuje stručný závěr (s. 51).

Práci, zejména její praktickou část, pokládám za velmi zdařilou. Srozumitelně představuje korektně odvozené závěry, které mohou pomoci nejen autorce samotné – např. v budoucím zaměstnání, při práci s vlastní motivací i motivací ostatních osob –, ale – jak autorka sama píše – také organizátorům dětských táborů.

Konkrétně chválím:

1. Důkladné představení a zdůvodnění výsledků výzkumu, tj. zejména motivačních faktorů projevovaných v rozhovorech. Velmi oceňuji, že – a jak přesvědčivě – autorka dokládá své teze pomocí ilustrativních přímých citací z rozhovorů.
 - a. Viz např. citace na s. 27-28 a následně korektně odvozený závěr: „Z těchto úryvků vychází, že respondenti sami vnímají ostatní dospělí jako motivační faktor s velkou důležitostí. Respondent č. 2 vědomě přikládá vedoucím větší důležitost než náplni tábora a dětskému kolektivu. Respondentka č. 6 dokonce vnímá kolektiv vedoucích jako jediný významný faktor pro to, aby se dále účastnila táborů.“ (s. 28)
 - b. Nebo: „Respondenti se shodují, že je mnohem méně časté než v ostatních klíčových faktorech, aby v něm vyvstaly příliš velké problémy, které by mohly od účasti odradit. Jedna respondentka zmiňuje: „Ale přijde mi, že k dětem si většinou člověk cestu najde jednoduše, ať už jsou jakýkoliv. Nemám s tím vyloženě problém. Ještě jsem se nesetkala s dítětem, se kterým bych měla vyloženě problém.“ (r5) Respondenti mají pocit, že tento faktor mají pod kontrolou a mají sami určitou možnost ho ovládat. „A kdyby se fakt zhoršil ten kolektiv mezi těmi vedoucími, což je ten nejvíc důležitý, protože ten dětský člověk ještě vlastně může nějak víc ovládat nebo tvořit.“ (r7)“ (s. 31).
2. Stručně, avšak jasně a s citem pro jazyk i popisované jevy zformulované závěry pasáží věnovaných jednotlivým faktorům.
 - a. Např. v souvislosti s „navázáním na účastnická léta“ autorka píše: „Respondenti se v rozhovorech několikrát dotkli samotného tématu pře[d]chodu z dětské vrstevnické skupiny do role vedoucích. Objevují se zde motivy

nostalgie a zároveň zvědavosti, jak tábor vypadá pro vedoucí. Někdy je tento přechod rovněž spojený s lítostí ze ztráty přátel, kteří v nové roli v ježdění na tábor nepokračují. Jindy je zmiňován respekt k výjimečné osobnosti vedoucího, kterého respondent zažil jako dítě a respekt k práci vedoucího jako takové. Oba tyto faktory odkazují na to, že výběr nových praktikantů a vedoucích na táborech s dlouholetou tradicí může být spojen s určitou exkluzivitou, kdy se možnost otevírá jen několika vyvoleným, což zvyšuje její atraktivitu.“ (s. 34-35)

3. Všímavost vůči dvojznačné roli některých faktorů, např. u vztahů v rámci skupiny vedoucích („Respondenti se shodují, že je to tedy jeden z opravdu nejdůležitějších faktorů, které je ovlivňují v tom jezdit. Zároveň je však také jeden z těch nejkřehčích. Je velmi jednoduché, aby se v něm něco pokazilo a pokud se v něm něco pokazí, odrazí se to na motivaci vedoucích. [s. 30]).
4. Promyšlený a v práci zdůvodněný postup při vlastním výzkumu.
 - a. Viz např.: „Přepsané hloubkové rozhovory jsem podrobila otevřenému kódování. Různými barvami byly zvýrazněny jednotky (slova, věty a odstavce), které se tematicky podobaly nebo byly pro respondenta významné. Zvýrazněné úryvky jsem rozdělila do mnou pojmenovaných kategorií. S kategoriemi jsem dále pracovala, byly rozřizeny do obecnějších témat (klíčových motivačních faktorů). Tento proces byl několikrát opakován, témata byla přeskupována a následně jim byla přidělena jména. Posledním krokem byl zevrubný popis témat, tedy doplnění kontextu z rozhovorů do mnou pojmenovaných klíčových motivačních faktorů.“ (s. 27)

Čením si také úsilí o analýzu výsledků z hlediska předkládaných teorií (viz např. konfrontace závěrů rozhovorů s Maslowovou teorií potřeb na s. 46). Chválím rovněž, že autorka zaznamenává překrývání jednotlivých faktorů (např. píše: „Altruistické motivy zasahují i do některých výše zmíněných kategorií. K altruistickým motivům může patřit touha dělat dětem radost, která již byla zmíněná v motivačních faktorech výše.“ [s. 44]). Pokud jde o teoretickou část práce, oceňuji, že se autorce daří propojovat informace z většího počtu zdrojů do jedné ucelené argumentace.

Z hlediska rezerv předkládaného textu, poznamenávám následující:

1. Při budoucím odborném bádání doporučuji autorce větší autorský vklad, a to zejména v teoretické části práce (té v předkládané práci dominují pasáže, v níž autorka pasivně přebírá informace z jiných zdrojů). Větší autorský vklad bych si dovedl představit i v části praktické (např. by podle mne bylo vhodné zvýšit podíl zdůvodněných parafrází oproti přímým citacím při představování výsledků výzkumu).
2. Důsledněji by šlo podle mne zdůvodňovat autorčiny závěry v obecnějších částech textu. Na s. 45 např. autorka píše: „Například jedinec, který jede na tábor pouze pro to, aby konal dobro, má velkou šanci vyhořet. Naopak jedinec, u kterého by byly příliš dominantním motivačním faktorem finance, by na táboře nemusel vyhovovat jak dětem, tak kolektivu vedoucích.“ Bylo by dobré vědět, proč si to myslí, o jaké teorie či výzkumy své závěry opírá. Zdůvodnění může doplnit v rámci obhajoby.
3. Lze rovněž doporučit hlubší a rozsáhlejší využití relevantní zahraniční odborné literatury.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm „výborně“ nebo „velmi dobře“, v závislosti na přesvědčivosti obhajoby.

Mgr. Matěj Král, Ph.D.

V Praze 31. 5. 2024

Matěj Král